

Johtajuutta vai johtamattomuutta opetus- ja kasvatusalalla

Mikä minua rohkaisee olemaan oma itseni myös työmaalla? Kokemus ja pitkä työhistoria ovat tietysti vankka perusta tehdä työtä kuin työtä joustavana ja resilienssikykyä omaavana, aitona itsenään, paineen ja kuorman allakin. Rohkeus olla autenttinen on tullut harjoittelemalla ja uskoa itseän vahvistamalla.

Ikävä koulutuspoliittinen totuus on, että isoja yksiköitä halutaan yhä enenevässä määrin. Arki isoissa laitoksissa, ainakin peruskouluissa on hurjaa; kiirettä, melua, ahtautta, sisäilmaongelmia, kiusaamista, resurssipulaa, huonoa johtamista. Kyllä siinä vaaditaan raastinrautamaista lujuutta ja taistelutahtoa, jotta voi säilyttää yhteyden itseensä ja toimia aidosti sisintään kunnioittaen. Oma herkkyyks on todella helppoa hukata, samoin intuitioon luottaminen.

Yhdessä työurani vaiheessa polulleni sattui esimies, joka aiheutti suurta hämmennystä ja ristiriitaa kommentteillaan huoltajista, työkavereista ja meidän opettajien työtavoista. Olin järkyttynyt traagisista käänteistä, ikävästä draamasta, ja epäusko työpäivistä selviytymisestä alkoi vallata. Elämänvoimani alkoivat suorastaan loppua, mikä tuntui kohtuuttomalta ja epäoikeudenmukaiselta varsinkin näin jälkikäteen ajateltuna. Syysloman koittaessa olin toipumassa äidilläni, ja voimaannuin sen verran, että selvitin virassa aiemmin olleen työntekijän kokemukset. Se oli shokeeraavaa, kun sain tietää aiempia tapahtumia ja ymmärryksen siihen, että tilanne jatkuu yhä samana, kohde vain vaihtui. Ja kuulemma se sama törky jatkui myös jälkeeni kokemattoman opiskelijan astuessani tilalleni.

Sydäntäni särkee aina kun muistelen tapahtunutta. Esimiehen huono epäjohtonmukainen käytös aiheutti tuskaa ja pahoinvointia niin moneen henkilöön, ja tietysti heidän läheisiinsä, koulun lapsista ja nuorista puhumattakaan.

Vaikuttaako johtaminen oppimistuloksiin? Jokainen opetustyössä oleva tietää vastauksen. Miten sitten tukea johtajuutta siellä, missä se on hukassa? Ovatko johtajien esimiehet tietoisia alaistensa tavoista ja ominaispiirteistä? Tehokkuus ja tulosvastuu ovat ilmeisesti kirineet inhimillisten, välittävien arvojen edelle.

Tämän ajan sisututkijoiden mukaan meidän on tietoisesti harjoiteltava tapoja, joilla kohtaamme vaikeudet. Miten sitten pysyä vaativissa tilanteissa lempeänä, haavoittuvana ja aukinaisena? Onneksemme olemme saaneet hyvää ja monialaista valmennusta tässä koulutuksessa juuri tähän, sekä oman työkyvyn sekä potentiaalin vaalimiseen. Rohkeuteen on kannustettu monin tavoin, jotta uskaltaisimme mennä kohti merkityksellisyyttä. Kuinka ihanaa se onkaan, kun on sinut itsensä kanssa ja voi tehdä työtään aidosti itseään kunnioittaen ja kuunnellen, omia rajojaan arvostaen. Yhteistyö ja luottamus ovat syvempiä, kun jokaisella on lupa omana itsenään työskennellä. Herkkyyttään tai heikkouksiaan ei tarvitse peitellä.

Keho on valtavan rehellinen, kun sitä vain uskaltaa ja malttaa kuunnella. Se kyllä kertoo, mikä on oikein ja parasta työelämän vuoristoradoilla. Kun itselläni oli tuo

edellä hieman avattu raastava esimiestilanne, sain erittäin voimakkaan kehoviestin eräessä tärkeässä palaverissa. Sydämeni tuntui palavan ja korventuvan rintakehäni, tuskaisesti mutta varmasti. Säikähdin todella, että saanko sairauskohtauksen. Polte oli äärimmäisen rajua ja totta juuri siinä hetkessä. Ymmärsin, että kehoni tuo selkeää viestiä; olen oikeassa, muualla on mätää, ja jos haluan totella itseäni ja voida hyvin, on astuttava askel toisaalle, askel kohti hyvää, oikeudenmukaista ja tervettä työympäristöä.

Vastatuulta ja myrskyä on toki riittänyt muulloinkin. Jopa tilanne, jossa esimies oli yllättäen palkannut toisen henkilön tilalleni syksystä, ja itse olin siinä luulossa ja uskossa, että jatkan pestissäni. Kommunikaatio oli jäänyt ties minne, ja työsuojelukaan ei saanut lukuisista yrityksistään huolimatta tähän esimieheen yhteyttä, tai muutettua asiaa. Olin toki puhunut esimiehelle, että on ollut rankka lukuvuosi mutta sanaakaan emme olleet vaihtaneet, että joku toinen tulisi tilalleni. Oli se kyllä niin sanotusti kuumottava ja sielua polttava tilanne, kun elokuun alussa koulusihteeri soittaa ja pyytää palauttamaan avaimet. Ja en ymmärtänyt, että miksi.

Tai sitten viimeisin puhuri; vuorotteluvapaasta lupaus syksyyn ja paperit tehtyinä edelliskeväänä. Yllättäen esimies siirtyi muualle kesän aikana ja paperit jäivät hänen pöydälleen. Ja ei, vuorotteluvapaa ei ole onnistunut uudenkaan esimiehen aikana.

Tärkein oivallus elämässä ja etenkin työelämässä on, ettei kannata jäädä kiinni epäonnistumisiin ja kaltoinkohteluihin. Voi antaa oikeasti anteeksi vääryydet ja jatkaa pulleiden, vahvojen purjeiden kanssa eteenpäin. Onneksi koulutukset kuten tämä intuitio johtajuudessa –koulutus tuovat iloa ja varmuutta omiin liikkeisiin ja toimiin. Kypsymiseen ja jalostumiseen tarvitaan vaikeuksien voittamisen lisäksi hyvää lannoitetta, ja sitä olen nyt saanut. Itsemyötätunto siihen vielä, niin kyllä priimaa tulee.

Visioni on, että saisin työskennellä hyvinvoivana vielä monen monta vuotta. Ympärilläni olisi samoin ajattelevia, empaattisia, aitoja ja rohkeita ihmisiä, joiden valovoimaisuutta saisin osaltani kirkastaa lisää. Ja vastavuoroisesti he saisivat minut loistamaan parhaiten ikinä. Loisimme viisautta, turvaa ja rakkaudellisuutta ympärillemme. Luottaisimme toisiimme, itseemme ja hyvään tulevaisuuteen. Työn imu ja ilo olisivat totta, samoin työn arvostus.

Kasvatus- ja opetuslalla on ollut vallalla ns. Hässäkkävuodet, ja kyllä kieltämättä alan vaihto on ollut useasti mielessä. Siihen oljenkorteen haluaisi tarttua, etenkin heikkoina hetkinä. Arvostus omaa psyykkistä, fyysistä, sosiaalista ja henkistä terveyttä kohtaan on niin vankkaa, etten ole valmis uhraamaan ainakaan niistä.

Aika näyttää mitä viisas kompassini neuvoa tekemään. Johtamisen taidottomuuksia ja taitoja tässä ainakin on tullut matkan varrelta kerättyä reppuun. Alaistaitoja tietysti myös. Aitoutta ja välittämistä ei voi olla liikaa kummassakaan. Eikä toivoa!